

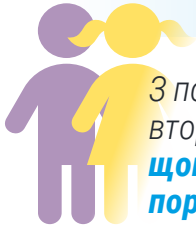

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ
УКРАЇНА

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ: ТРИВАЛИЙ ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПРАВА ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

лютий 2022 року - травень 2024 року

З початку російського повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року **загинули щонайменше 611 дітей і 1425 отримали поранення.**¹

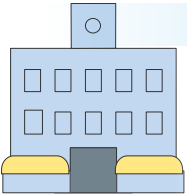

ЖЕРТВИ СЕРЕД ДІТЕЙ

Безпосередньо внаслідок бойових дій **загинуло щонайменше 323 хлопчика і 260 дівчаток**, 15 з яких були немовлятами до року.²

Атаки з використанням вибухової зброї поширюють страх і невизначеність по всій країні. На початку навчального року (восени 2023 року) 85% жертв серед дітей від вибухової зброї з великою зоною ураження сталися поблизу лінії фронту. Хвилі російських ракетних ударів із грудня 2023 року до кінця зими 2024 року збільшили кількість жертв серед дітей далеко від лінії фронту. Весною 2024 року кількість жертв серед дітей збільшилася поблизу лінії фронту, в основному через значне збільшення використання Російською Федерацією авіаційних бомб.

Через міни та вибухонебезпечні залишки війни загинуло щонайменше 26 дітей і 101 дитина отримала поранення; найбільше постраждали хлопчики, 84% від загальної кількості жертв. Вони становлять значний ризик у регіонах, де велися бойові дії та де лінія фронту зміщувалася. Значне забруднення мінами та вибухонебезпечними залишками війни може спричинити загибель, поранення, інвалідність і травми на довгі роки.

Лише у 2024 році, **160 навчальних закладів були пошкоджені**, а ще **47 були знищені** внаслідок бойових дій.³

Бойові дії змусили школи в деяких районах проводити заняття онлайн або під землею. Також використовується змішаний формат навчання – частину уроків проводять у школах, а частину онлайн.

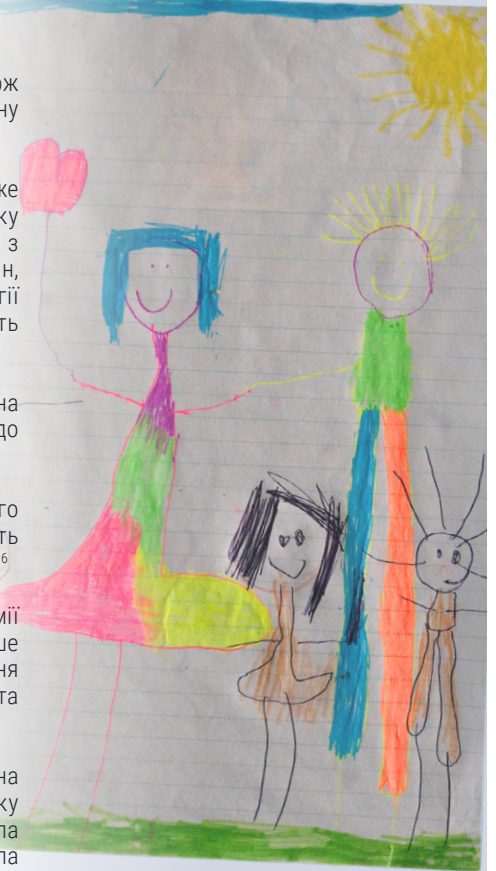
Коли в школах немає бомбосховищ, діти повинні відвідувати уроки онлайн.⁴ Як наслідок майже 1 мільйон дітей, чверть усіх школярів в Україні, не змогли відвідати жодного очного уроку протягом навчального року.⁵ Це особливо ускладнило задоволення освітніх потреб дітей з інвалідністю або тих, кому потрібна підтримка в навчанні. Крім того, діти, які навчалися онлайн, стикнулися зі значними перебоями у навчальному процесі через відключення електроенергії (спричинені російськими ударами по енергетичній інфраструктурі в Україні) та через відсутність необхідних пристроїв, як-от телефонів чи планшетів.

У Харкові деякі діти відвідували уроки в імпровізованих підземних приміщеннях, наприклад, на спеціально обладнаних станціях метро; однак деякі батьки повідомили про занепокоєння щодо безпеки своїх дітей, в той час як вони їдуть до або з навчальних закладів.

Часті переривання уроків через повітряні тривоги є однією з найбільших перешкод для очного або змішаного формату навчання. Коли вмикається сирена повітряної тривоги, вона свідчить про неминучу небезпеку та вимагає негайних дій щодо захисту, порушуючи процес навчання.⁶

Сукупний вплив перебоїв в навчанні, спричинених дворічною війною після двох років пандемії COVID-19, призвів до значних прогалин у навчанні українських дітей, причому найбільше постраждали дівчата та діти з сільської місцевості чи з бідних сімей. Переривання навчання також матиме довгострокові наслідки для майбутніх можливостей працевлаштування та заробітку.⁷

На окупованій території Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей навчальна програма кардинально змінилася, коли російська окупаційна влада замінила українську навчальну програму на російську.⁸ Нав'язана російська навчальна програма не поважала культурної ідентичності та мови українських дітей. Російська окупаційна влада використовувала залякування, щоб створити перешкоди для доступу до української освіти онлайн.⁹

Малюнок восьмилітнього хлопчика з Харкова, який покинув свою домівку через бойові дії

¹ Усі дані щодо жертв серед цивільного населення в Інформаційній довідці відображають інциденти, які були перевірені УВКПЛ.

² На основі інформації, де стать або вік дитини були відомими.

³ Ці цифри відображають кількість інцидентів, перевірених УВКПЛ.

⁴ Для очного навчання дітей школи повинні мати функціональне бомбосховище (методичні рекомендації Міністерства освіти та науки України).

⁵ Пресреліз ЮНІСЕФ «Цього року значно зросла кількість загиблих дітей по всій Україні оскільки атаки продовжуються», 25 квітня 2024 р.

⁶ SaveED, *Війна та освіта: 2 роки повномасштабного вторгнення*, 2024.

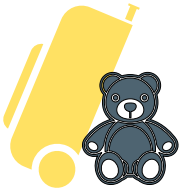
⁷ Світовий банк, Європейський Союз, Уряд України, Організація Об'єднаних Націй «Україна: Третя швидка оцінка шкоди та потреб, лютий 2022 – грудень 2023», лютий 2024.

⁸ Повна заміна системи освіти суперечить зобов'язанню окупаційної держави згідно з міжнародним правом не втручатися в існуючі установи на окупованій території.

⁹ УВКПЛ «Ситуація з правами людини під час російської окупації території України та її наслідки», 20 березня 2024 р., пп. 129-136.

Невпинні бойові дії на лінії фронту спонукали Уряд України до евакуації дітей та підлітків із зон підвищеного ризику, в тому числі через обов'язкову евакуацію сімей з дітьми з деяких населених пунктів.

Деякі сім'ї залишили свої домівки на окупованих територіях, щоб уникнути нав'язування їхнім дітям російської навчальної програми або через ризик того, що їхні сини-підлітки можуть бути примусово призвані до російської армії.

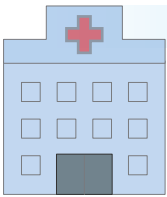

З майже **6 мільйонів українських біженців** у Європі 26% – це діти (приблизно **1,5 мільйона дітей**).¹⁰

За оцінками, ще **800 000 дітей** є **внутрішньо переміщеними особами** в Україні.¹¹

Діти, які переїхали, втратили свої домівки, а також безпеку, яку давав їм дім у широкому сенсі цього слова. Багато хто розлучився з близькими та друзями. Їхні сім'ї втратили майно та дохід і більше не можуть забезпечувати потреби сім'ї, як раніше. Половина дітей та молоді серед біженців з України не відвідують школу, втім все більше сімей біженців починають навчатися.¹² Переміщення може призвести до сильного стресу та психологічної травми для дітей, що може мати довгострокові наслідки для їхнього благополуччя. Переміщення також наражає дітей на різні ризики в сфері захисту, як-от торгівля людьми, експлуатація, наруга, насильство та розлука з родиною. Ці ризики посилюються для тих, хто перебуває у вразливих економічних, соціальних чи психологічних ситуаціях.

З 24 лютого 2022 року **1569 медичних закладів** по всій Україні було пошкоджено або зруйновано, що зменшило доступ до медичної допомоги.¹³

Бойові дії суттєво вплинули на фізичне здоров'я та психосоціальне благополуччя дітей.

Нестача медичних працівників і закриття аптек у районах, що постраждали від бойових дій, у поєднанні зі зростанням рівня бідності створили додаткові перешкоди для доступу до медичної допомоги.¹⁴

Сім'ї переміщених осіб, а також сім'ї, що проживають в районах, де тривають бойові дії, зіткнулися з проблемами доступу до послуг первинної медичної допомоги, зокрема через вартість ліків, лікування, час, необхідний для доступу до послуг, і обмежену доступність сімейних лікарів. Це особливо вплинуло на вагітних жінок і немовлят, оскільки доступність послуг для вагітних та новонароджених значно нижча в районах, які постраждали від бойових дій.

Діти в прифронтових містах України провели **3000-5000 годин, ховаючись у підвалах і підземних станціях метро** під час повітряних тривог, що еквівалентно 4-7 місяцям, проведеним у підвалах.¹⁵ Таке тривале перебування в укриттях має руйнівний вплив на їхнє психічне здоров'я та благополуччя.

Більше половини батьків у східних регіонах України повідомили, що їхні діти іноді або часто відчували тривогу або напругу.¹⁶

Обмежений доступ до медичної допомоги та пошкодження обладнання для зберігання вакцин знизили рівень вакцинації серед переміщених дітей і дітей у районах, які постраждали від бойових дій, що перешкоджає плановій імунізації.¹⁷ Це збільшило вразливість дітей до захворювань, яким можна запобігти за допомогою вакцини, особливо кору, а такі фактори, як переповнені бомбосховища під час авіаударів і переміщення, ще більше збільшують ризик спалахів захворювань.

Зміна розподілу сил в сім'ях і зростання рівня травм та стресу, у зв'язку з насильством пов'язаним з війною, пов'язують із зростанням домашнього насильства, особливо щодо жінок і дітей. Такий тип насильства може мати довготривалий негативний вплив на фізичне та психічне здоров'я дітей, незалежно від того, чи вони постраждали від нього безпосередньо чи ж стали його свідками.

Зруйнований навчальний заклад у Херсонській області.

¹⁰ Джерело: зіставлення УВКБ ООН статистики, наданої владою.

¹¹ МОМ «Загальне опитування населення: раунд 16», березень-квітень 2024 р.

¹² УВКБ ООН «Освіта школярів-біженців з України – аналіз основних проблем і тенденцій на основі багатосекторної оцінки потреб», публікація готується.

¹³ Система спостереження ВООЗ за атаками на сферу охорони здоров'я.

¹⁴ Україна: «Термінове звернення ВООЗ 2024», січень 2024 р.

¹⁵ Пресреліз ЮНІСЕФ «Україна за два роки: діти у прифронтових територіях змушені проводити до 5000 годин, що еквівалентно майже 7 місяцям, ховаючись у підвалах», 23 лютого 2024 р.

¹⁶ ЮНІСЕФ «Опитування українських батьків», вересень 2023 р.

¹⁷ Міністерство охорони здоров'я України.